

JOSEF LADA: Kronika mého života

Slavný malíř vypráví o klukovských letech v Hrusicích

...a rachotem hrnulo dolů. Bab se zmocnila hrůza, když něco černého, chlupatého, s kopyty, padlo mezi ně. Dvě měly ještě tolik síly, že se strašlivým jekotem vyrazily a pádily ke vsi. Dvě zbylé však musila chasa, která ten kanadský žertík způsobila, dlouho křísit, než přišly k sobě. A co to bylo? Strnadovům pošlo černé tele, a protože tehdy ještě žádná úředně stanovená mrchoviště nebyla, zakopali jednoduše tele na poli za stodolou. Chasa tele večer vykopala a hodila průduchem do sušírny.

*

I děti bývaly divočejší. Kluci jako hříbata, čerti jimi šili, a nenechali ani patník na pokoji. Každou chvíli se prali, až z nich cucky litaly. Je pravda, nadělali také mnoho mrzutostí, ale uměli zato statečně vydržet výprasky, jež by někdy byly porazily i vola. Slyšel jsem vypravovat historku o starém kantoru, jenž vyplácel kluky rozvážně a pomalu, a když kluk začal prosit, ostatní šlehy prominul.

Jednou vyplácel největšího rozpustilce z celé školy. Určil pětadvacet a pomalu sázel na kalhoty ránu za ranou. Pořád čekal, kdy kluk začne prosit - ale kluk držel jako dřevěný. Už mu vsadil čtyřicet a teď teprve kluk otočil hlavu a zaškemral: „Prosimich, pane učitel, vodpustěj mi tu jednu.“ Dopálený kantor začal teprve teď kluka řezat, bez rozvahy a počítání, až z kalhot odletovaly záplaty.

*

Jednou pozdě večer navrhl jsem klukům, abychom si hráli na přepadenou karavanu. Kluci ochotně souhlasili, a hned jsme se rozdělili na arabské kupce a na beduíny. Loupežníků bylo osm a kupců devět, aby mohli utvořit tři velbloudy s jezdcem. Velbloud s jezdcem se utvořil takto: jeden kluk se postavil, ruce dozadu; druhý kluk, hodně skloněný, chytil se ho za ruce či zahákoval; na sehnutého kluka si sedl třetí, menší, a velbloud byl hotov. Takoví tři velbloudi utvořili karavanu, jež se pomalu kolébavým krokem ubírala od Matějkovy lípy přes náves ke škole.

Beduíni byli skryti ve vymleté strouze. Bylo už hodně šero, velbloudi už neviděli a vlezli nám přímo do pasti. Sotva přešli strouhu, vyskočili beduíni ze zálohy a nastala tuhá bitka. Velbloudi se okamžitě rozložili na dva kusy, jež statečně bojovaly (ty "kusy"!) kupcům po boku. Rvačka byla tak divoká, že jsme ani nedávali dobrý pozor a neviděli, že se pomalu suneme ke škole - až k jejím schodům, a v křečovitém zápolení nedbali jsme dokonce, že jsme se dostrkali otevřenými dveřmi do školy na chodbu. Přitom jsme jistě nebyli zticha a následky se brzy dostavily. Pojednou počala řídit mezi námi rákoska pana řídícího; postíhovala beduíny, kupce i velbloudy bez rozdílu a rozkacený hlas doprovázel akci: „Zatracení darebáci - ono není toho dost, že se perou a řvou v noci před školou - oni se budou chodit v noci prát i do školy!" A myslím, že byly ve škole dozvuky i den příští.

*

Dlouho před posledním dubnem sháněli kluci kolomaz, smolu a stará ometená košťata. Připravovali se tak na důležitý roční obřad - pálení čarodějnic. V tu dobu si musily hospodyně dávat dobrý pozor, aby jim košťata nemizela ze zápraží a dvorků. Ba i do síní a chlévů se pobertové odvážili. Hospodáři střežili zas namazané nápravy vozů a soudečky s kolomazí, neboť nerozumní kluci seškrábali kolomaz i z namazaných náprav a nic nedbali, že by se mohla náprava při jízdě zavařit.

To se ví, byla to velmi nebezpečná práce, a odvážili se jí jenom největší hrdinové, neboť tehdy se odplaty inkasovaly ihned na místě. Pantáta odepjal řemen a za chvíli létaly z kalhot cucky. Ale nemít koště bývala ostuda. Smolu vyškrabávali kluci buď doma ze smolných štěpin, nebo z pařezů či přímo v lese ze stromů.

Ale běda, třikrát běda, když byl kluk zaskočen panským hajným a nezachránil se včas útekem. Psí důtky štípaly mnohem víc než nejtlustší řemen pantátův.

*